

Univerzita Pardubice
Fakulta chemicko-technologická

Katedra analytické chemie

SEMESTRÁLNÍ PRÁCE

Licenční studium

Statistické zpracování dat při managementu jakosti

Předmět

Aproximace křivek a vyhlazování křivek

Iva Škopová
Baxter Bio Science s.r.o.
Bohumil 10.01.2007

Obsah:

1.	Závislost hodnoty pH na teplotě u CBF média	3
1.1.	Zadání	3
1.2.	Data	3
1.3.	Program	3
1.4.	Řešení	3
1.5.	Závěr	7
2.	Hemaglutinační titr v závislosti na sacharózovém gradientu	8
2.1.	Zadání	8
2.2.	Data	8
2.3.	Program	8
2.4.	Řešení	8
2.5.	Závěr	12
3.	Kalibrační křivka stanovení Tweenu 80 spektrofotometricky	13
3.1.	Zadání	13
3.2.	Data	13
3.3.	Program	13
3.4.	Řešení	13
3.5.	Závěr	15

Poznámka: CD disk   *aprox.doc*
                                 ph.txt, ph.dat
                                 prot.txt, prot.dat

1. Závislost hodnoty pH na teplotě u CBF média

1.1. Zadání

Experimentálně byla zjištěna hodnota pH media v závislosti na teplotě. Měření bylo prováděno přímo v bioreaktoru.

1.2. Data

Tabulka 01

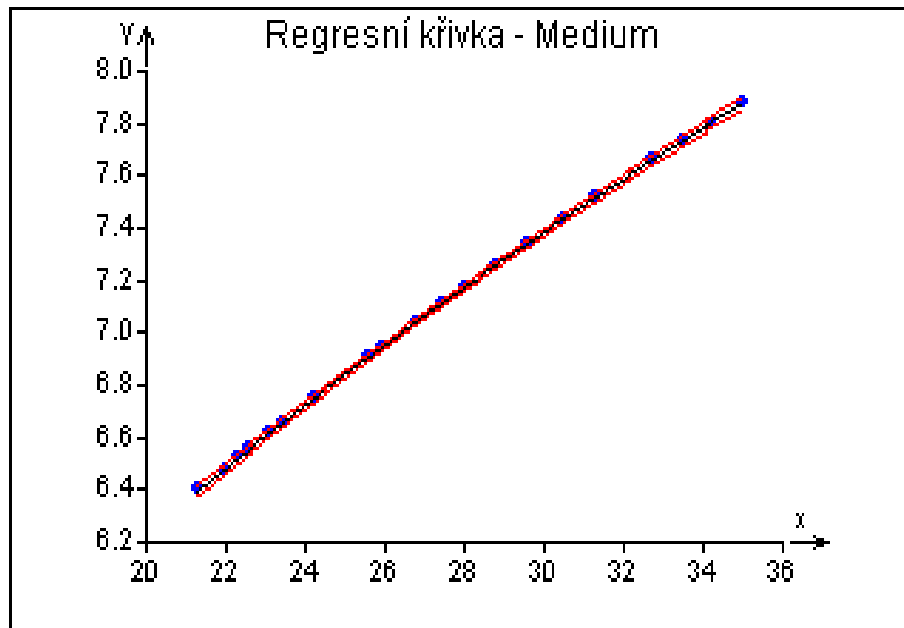
Test	Teplota	pH	Test	Teplota	pH
číslo	°C	hodnota	číslo	°C	hodnota
1	21,3	6,40	11	27,4	7,11
2	22,0	6,48	12	28,0	7,17
3	22,3	6,52	13	28,8	7,26
4	22,6	6,56	14	29,6	7,34
5	23,1	6,62	15	30,5	7,44
6	23,4	6,65	16	31,3	7,52
7	24,2	6,75	17	32,7	7,66
8	25,6	6,91	18	33,5	7,74
9	25,9	6,94	19	34,2	7,80
10	26,8	7,04	20	35,0	7,88

1.3. Program

QC Expert – nelineární regrese
ADSTAT - vyhlazování

1.4. Řešení

Byla nahrazena původní funkce $f(x)$ – regresní model (Obr.1) vhodnou aproximující funkcí.

Obr. 01: Návrh regresního modelu pro vyjádření závislosti hodnot pH na teplotě pro CBF medium v bioreaktoru, na ose x teplota v °C, na ose y hodnota pH

Nově zvolená funkce lépe prokládá jednotlivé body a je daleko přesnější jak dokazuje Obr. 2.

INTERPOLACE A VYHLAZOVÁNÍ DAT

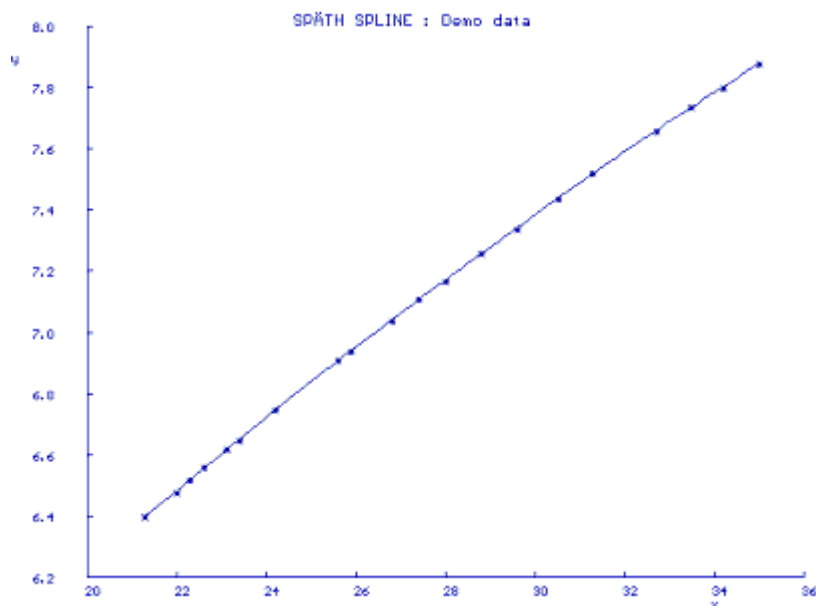
Spáth Spline

Název: Demo data

V S T U P

(1) PODMÍNKY:

Počet bodů, n : 20
 Parametr vyhlazení, P : 5.0000E+00
 Jméno vstupního souboru : PH.TXT

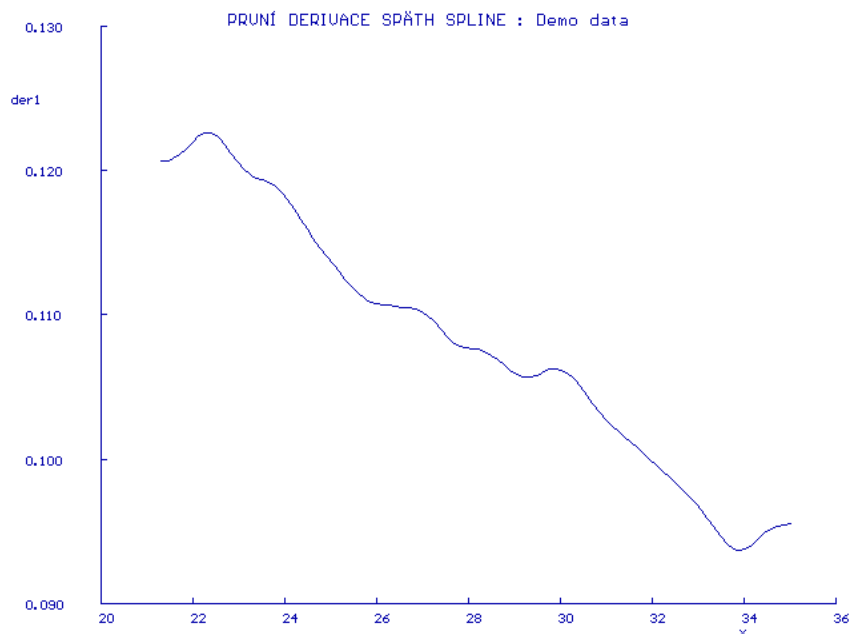

Obr. 2: Aproximující funkce

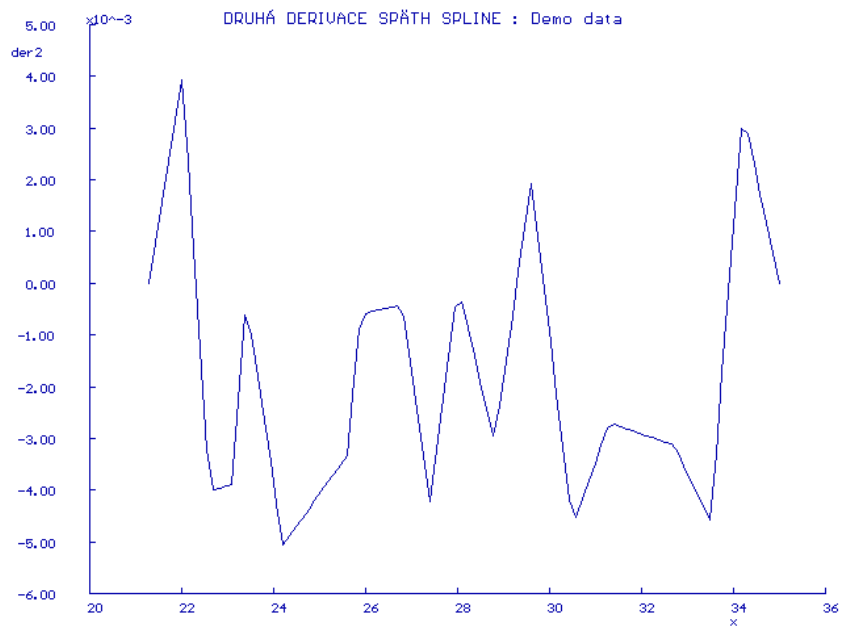
V Ý S T U P

(1) TABULKA VÝSLEDKU:

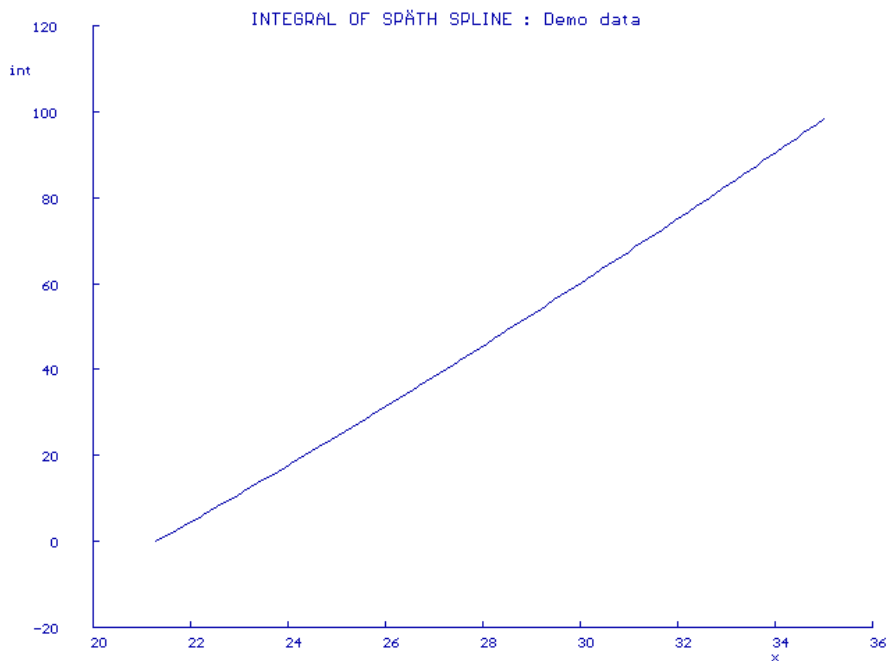
Bod	Nezvisle proměnná	Závisle proměnná	Vyhlazení hodnota	Residuum	Relativní residuum
i	x[i]	yexp[i]	ycal[i]	e[i]	er[i]
1	2.1300E+01	6.4000E+00	6.3989E+00	-1.1399E-03	-1.7814E-02
2	2.2000E+01	6.4800E+00	6.4836E+00	3.6276E-03	5.5950E-02
3	2.2300E+01	6.5200E+00	6.5204E+00	3.5923E-04	5.5093E-03
4	2.2600E+01	6.5600E+00	6.5571E+00	-2.8938E-03	-4.4132E-02
5	2.3100E+01	6.6200E+00	6.6177E+00	-2.3399E-03	-3.5359E-02
6	2.3400E+01	6.6500E+00	6.6536E+00	3.5754E-03	5.3736E-02
7	2.4200E+01	6.7500E+00	6.7486E+00	-1.4385E-03	-2.1316E-02
8	2.5600E+01	6.9100E+00	6.9084E+00	-1.5618E-03	-2.2607E-02
9	2.5900E+01	6.9400E+00	6.9418E+00	1.7688E-03	2.5481E-02
10	2.6800E+01	7.0400E+00	7.0413E+00	1.3397E-03	1.9027E-02
11	2.7400E+01	7.1100E+00	7.1073E+00	-2.7150E-03	-3.8201E-02
12	2.8000E+01	7.1700E+00	7.1722E+00	2.1710E-03	3.0270E-02
13	2.8800E+01	7.2600E+00	7.2580E+00	-2.0019E-03	-2.7582E-02
14	2.9600E+01	7.3400E+00	7.3427E+00	2.7234E-03	3.7089E-02
15	3.0500E+01	7.4400E+00	7.4380E+00	-1.9725E-03	-2.6519E-02
16	3.1300E+01	7.5200E+00	7.5206E+00	5.5838E-04	7.4248E-03
17	3.2700E+01	7.6600E+00	7.6603E+00	3.1668E-04	4.1340E-03
18	3.3500E+01	7.7400E+00	7.7373E+00	-2.6525E-03	-3.4282E-02
19	3.4200E+01	7.8000E+00	7.8031E+00	3.1090E-03	3.9843E-02
20	3.5000E+01	7.8800E+00	7.8792E+00	-8.3340E-04	-1.0577E-02

Obr. 3: První derivace

Obr. 4: Druhá derivace

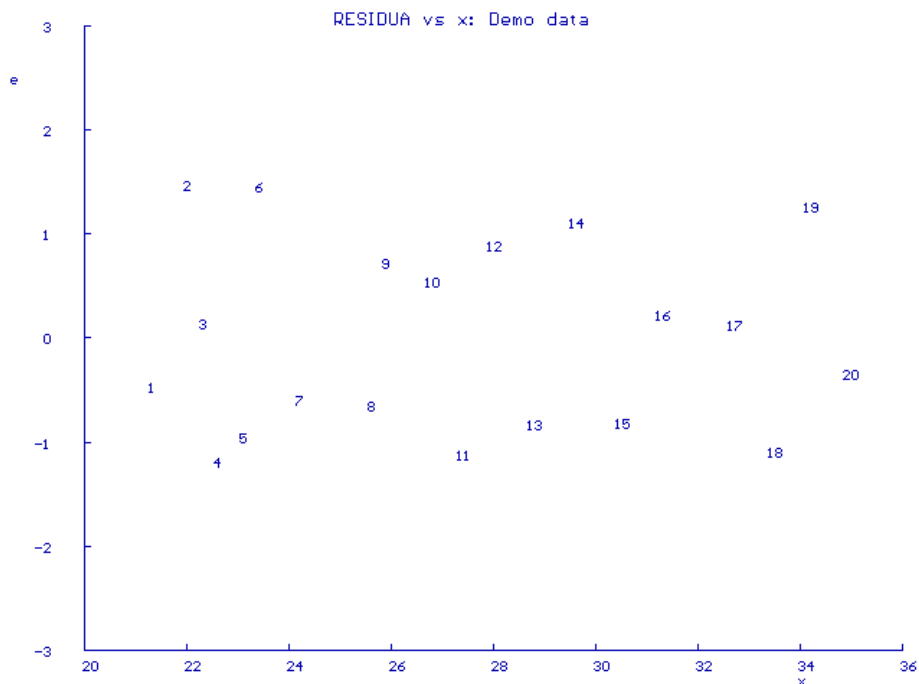

Obr. 5: Integrál

(2) TABULKA DERIVACÍ A INTEGRÁLU

Bod	Nezávisle proměnná x[i]	Závisle proměnná yexp[i]	První derivace der1[i]	Druhá derivace der2[i]	Integrál int[i]
1	2.1300E+01	6.4000E+00	1.2063E-01	0.0000E+00	0.0000E+00
2	2.2000E+01	6.4800E+00	1.2203E-01	3.9895E-03	4.5088E+00
3	2.2300E+01	6.5200E+00	1.2266E-01	2.5795E-04	6.4594E+00
4	2.2600E+01	6.5600E+00	1.2210E-01	-4.0125E-03	8.4210E+00
5	2.3100E+01	6.6200E+00	1.2012E-01	-3.8955E-03	1.1715E+01
6	2.3400E+01	6.6500E+00	1.1949E-01	-3.1534E-04	1.3705E+01
7	2.4200E+01	6.7500E+00	1.1734E-01	-5.0698E-03	1.9066E+01

8	2.5600E+01	6.9100E+00	1.1147E-01	-3.3204E-03	2.8627E+01
9	2.5900E+01	6.9400E+00	1.1088E-01	-6.0286E-04	3.0705E+01
10	2.6800E+01	7.0400E+00	1.1042E-01	-4.0983E-04	3.6997E+01
11	2.7400E+01	7.1100E+00	1.0901E-01	-4.3004E-03	4.1242E+01
12	2.8000E+01	7.1700E+00	1.0770E-01	-4.5787E-05	4.5526E+01
13	2.8800E+01	7.2600E+00	1.0646E-01	-3.0570E-03	5.1298E+01
14	2.9600E+01	7.3400E+00	1.0602E-01	1.9394E-03	5.7138E+01
15	3.0500E+01	7.4400E+00	1.0478E-01	-4.6949E-03	6.3790E+01
16	3.1300E+01	7.5200E+00	1.0182E-01	-2.7022E-03	6.9773E+01
17	3.2700E+01	7.6600E+00	9.7739E-02	-3.1236E-03	8.0401E+01
18	3.3500E+01	7.7400E+00	9.4637E-02	-4.6310E-03	8.6560E+01
19	3.4200E+01	7.8000E+00	9.4183E-02	3.3336E-03	9.1999E+01
20	3.5000E+01	7.8800E+00	9.5516E-02	-3.2187E-19	9.8272E+01

Obr. 6: Rezidua

(3) ANALÝZA REZIDUÍ:

Průměr residuí : 0.0000E+00
 Průměr absolutních hodnot residuí : 1.9549E-03
 Reziduální směrodatná odchylka : 2.1893E-03
 Reziduální rozptyl : 4.7930E-06
 Šikmost residuí : 2.9473E-01
 Špičatost residuí : 1.6713E+00

1.5. Závěr

Jako optimální parametr pro vyhlazení byl zvolen $P=5$. Výsledky první i druhé derivace ukazují na dobré proložení dat. Rovněž analýza residuí poskytla dobré výsledky.

2. Hemaglutinační titr v závislosti na sacharózovém gradientu

2.1. Zadání

Ultracentrifugací v sacharózovém gradientu dochází k separaci celých virových částic od částic nesestavených či rozvolněných. Zároveň dochází k zakoncentrování produktu (viru chřipky). Jedním z testů, kterým se dá určit obsah viru v koncentrátu je hemaglutinační titr.

2.2. Data

Tabulka 2

Test	Koncentrace sacharózy	Koncentrace hemaglutininu
číslo	%	U/ml
1	29	32768
2	33	131072
3	36	262144
4	38	524288
5	38,5	1048576
6	40	524288
7	43	65532
8	47	1024

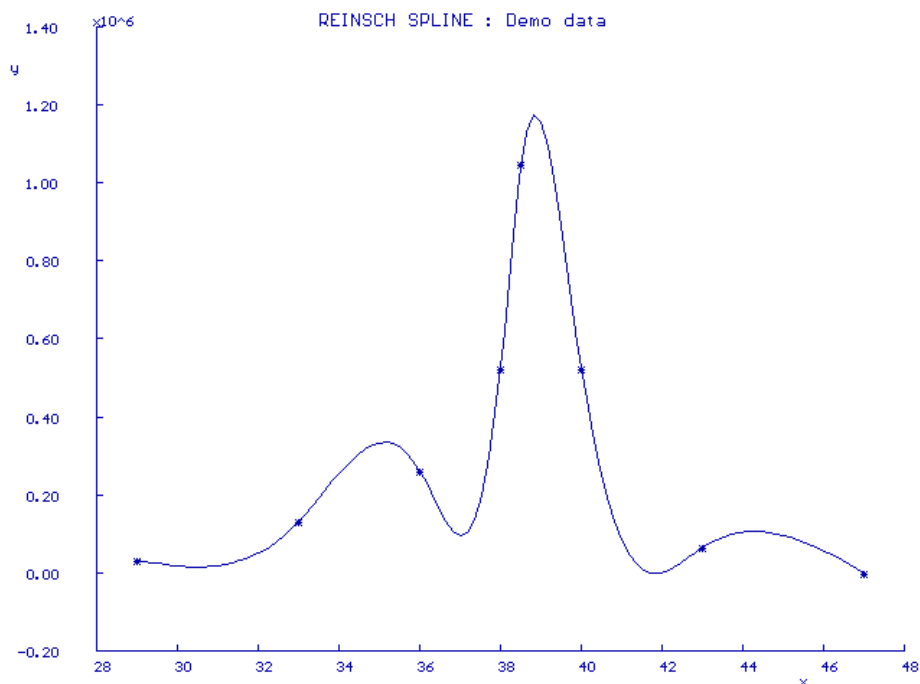
2.3. Program

ADSTAT :Vyhlažování

2.4. Řešení

Pomocí kvadratického a kubického spline se nalezne nejlepší možné proložení dat.

Obr. 7: Aproximující funkce

INTERPOLACE A VYHLAZOVÁNÍ DAT

Reinsch Spline

Název: Demo data

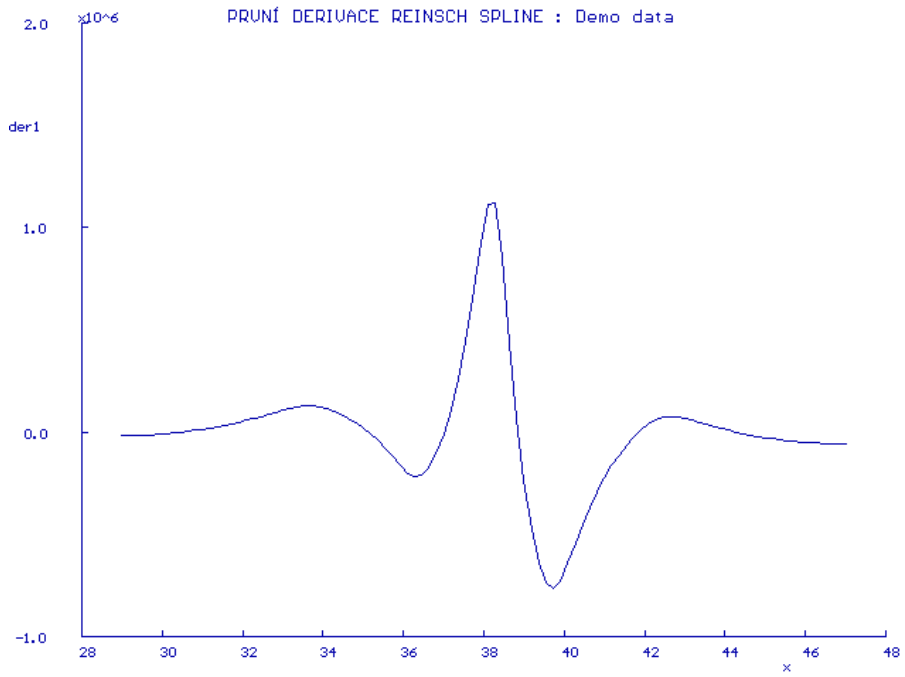
V S T U P

(1) PODMÍNKY:

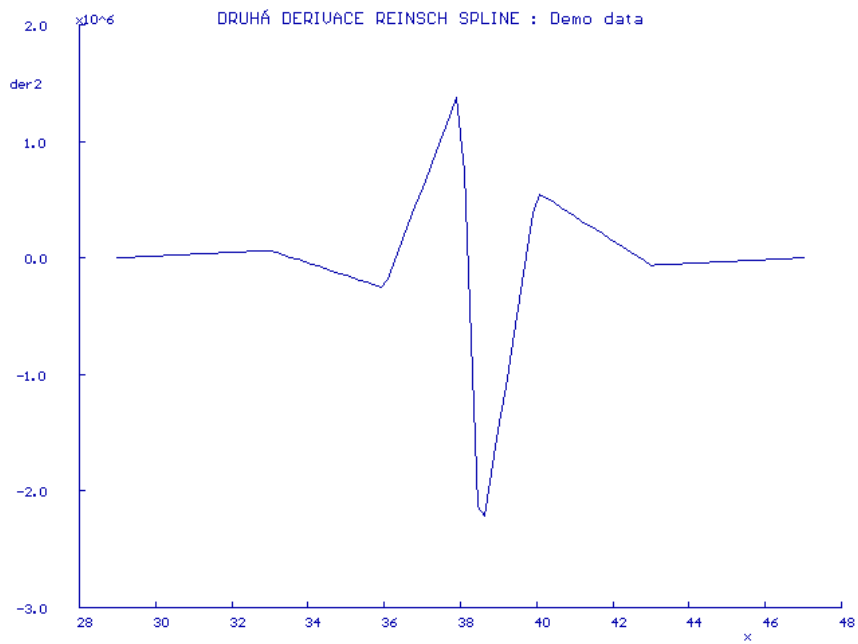
Počet bodů, n : 8
 Parametr vyhlazení, S : 1.5000E+01
 Jméno výstupního souboru : HA.TXT

(1) TABULKA VÝSLEDKU:

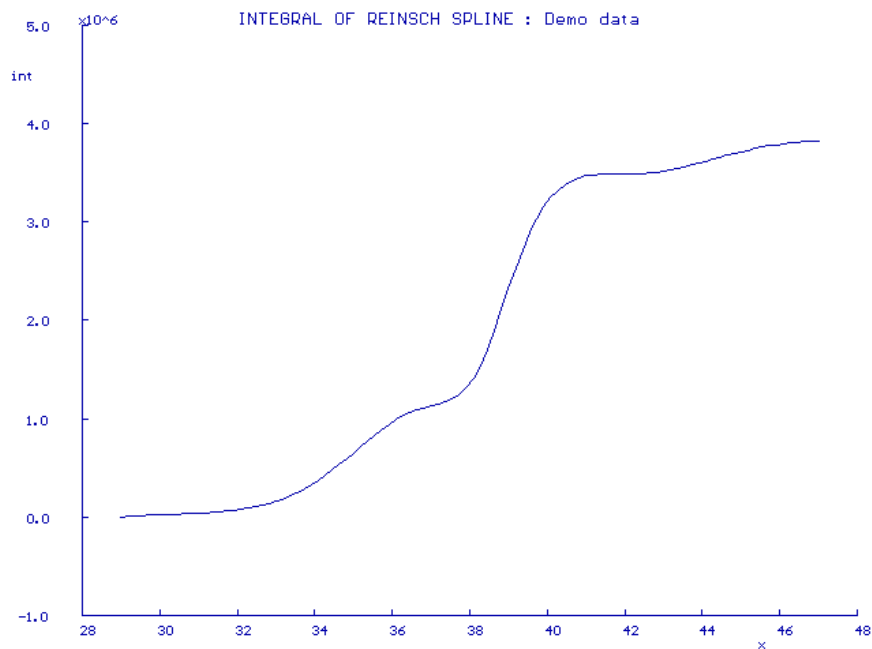
Bod	Nezvisle proměnná	Závisle proměnná	Vyhlazení hodnota	Residuum	Relativní residuum
i	x[i]	yexp[i]	ycal[i]	e[i]	er[i]
1	2.9000E+01	3.2768E+04	3.2768E+04	-4.5545E-03	-1.3899E-05
2	3.3000E+01	1.3107E+05	1.3107E+05	3.5299E-02	2.6931E-05
3	3.6000E+01	2.6214E+05	2.6214E+05	-2.7685E-01	-1.0561E-04
4	3.8000E+01	5.2429E+05	5.2429E+05	2.5167E+00	4.8001E-04
5	3.8500E+01	1.0486E+06	1.0486E+06	-2.8575E+00	-2.7251E-04
6	4.0000E+01	5.2429E+05	5.2429E+05	6.4737E-01	1.2348E-04
7	4.3000E+01	6.5536E+04	6.5536E+04	-6.4993E-02	-9.9171E-05
8	4.7000E+01	1.0240E+03	1.0240E+03	4.5288E-03	4.4226E-04

Obr. 8: První derivace

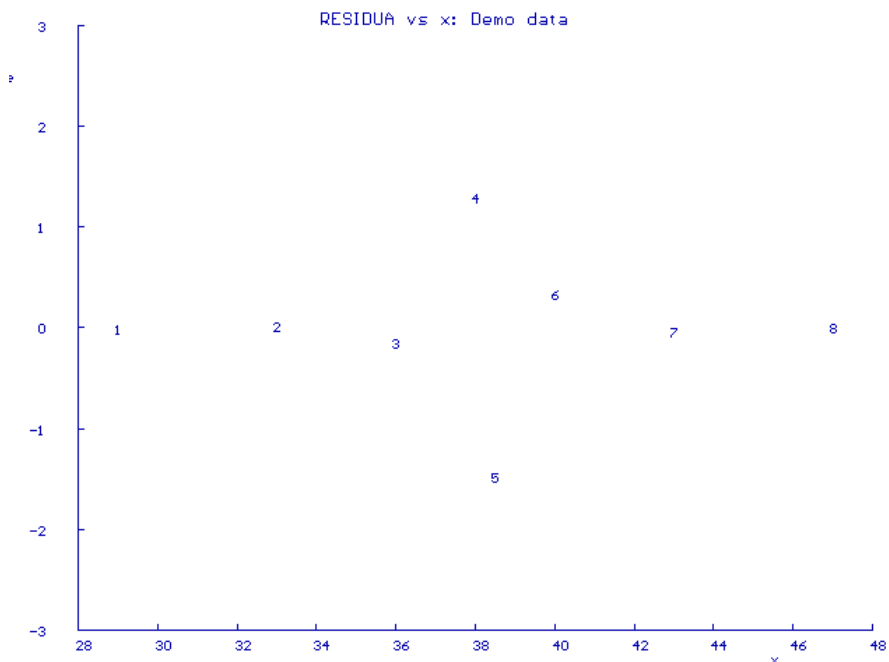
Obr. 9: Druhá derivace

Obr. 10: Integrál

(2) TABULKA DERIVACÍ A INTEGRÁLU

Bod	Nezávisle proměnná	Závisle proměnná	První derivace	Druhá derivace	Integrál
i	x[i]	yexp[i]	der1[i]	der2[i]	int[i]
1	2.9000E+01	3.2768E+04	-1.7622E+04	0.0000E+00	0.0000E+00
2	3.3000E+01	1.3107E+05	1.0897E+05	6.3298E+04	1.5889E+05
3	3.6000E+01	2.6214E+05	-1.8182E+05	-2.5716E+05	9.6681E+05
4	3.8000E+01	5.2429E+05	1.0140E+06	1.4530E+06	1.3546E+06
5	3.8500E+01	1.0486E+06	7.5440E+05	-2.4915E+06	1.7532E+06
6	4.0000E+01	5.2429E+05	-6.8875E+05	5.6730E+05	3.2035E+06
7	4.3000E+01	6.5536E+04	6.7792E+04	-6.2940E+04	3.5208E+06
8	4.7000E+01	1.0240E+03	-5.8088E+04	-3.6380E-12	3.8218E+06

Obr. 11: Rezidua

(3) ANALÝZA REZIDUÍ:

Průměr residuí : 1.0459E-11
 Průměr absolutních hodnot residuí : 8.0097E-01
 Reziduální směrodatná odchylka 1.3693E+00
 Reziduální rozptyl : 1.8750E+00
 Šikmost residuí : -3.4773E-01
 Špičatost residuí : 3.8032E+00

(4) SOUŘADNICE LOKÁLNÍCH MINIM:

xmin	ymin
3.0492E+01	1.5235E+04
3.7019E+01	9.4148E+04
4.1843E+01	-7.9766E+02

(5) SOUŘADNICE LOKÁLNÍCH MAXIM:

xmax	ymax
3.5139E+01	3.3474E+05
3.8854E+01	1.1746E+06
4.4283E+01	1.0625E+05

(6) SOUŘADNICE INFLEXNÍCH BODU:

xinf	yinf
3.6301E+01	1.9971E+05
3.9722E+01	7.3053E+05

2.5. Závěr

Nejlepší výsledky poskytlo vyhlazování kubickým spline metodou Reinische. Byl zvolen parametr S pro vyhlazování (větší než doporučený $S=n+1$) 15. U větších hodnot S se vyhlazení více blíží regresní přímce a jednotlivé body mají menší váhu.

Byly nalezeny souřadnice maxim, minim a inflexů. Výsledky analýzy residuí ukazují na ne příliš optimální šikmost.

Vzhledem k počtu dat je model přijatelný a je schopen poskytovat kvalitní informace.

3. Kalibrační křivka stanovení Tweenu 80 spektrofotometricky

3.1. Zadání

Nalézt pomocí metody kalibrace optimální funkci pro závislost absorbance při stanovení obsahu Tweenu 80 na jeho koncentraci..

3.2. Data

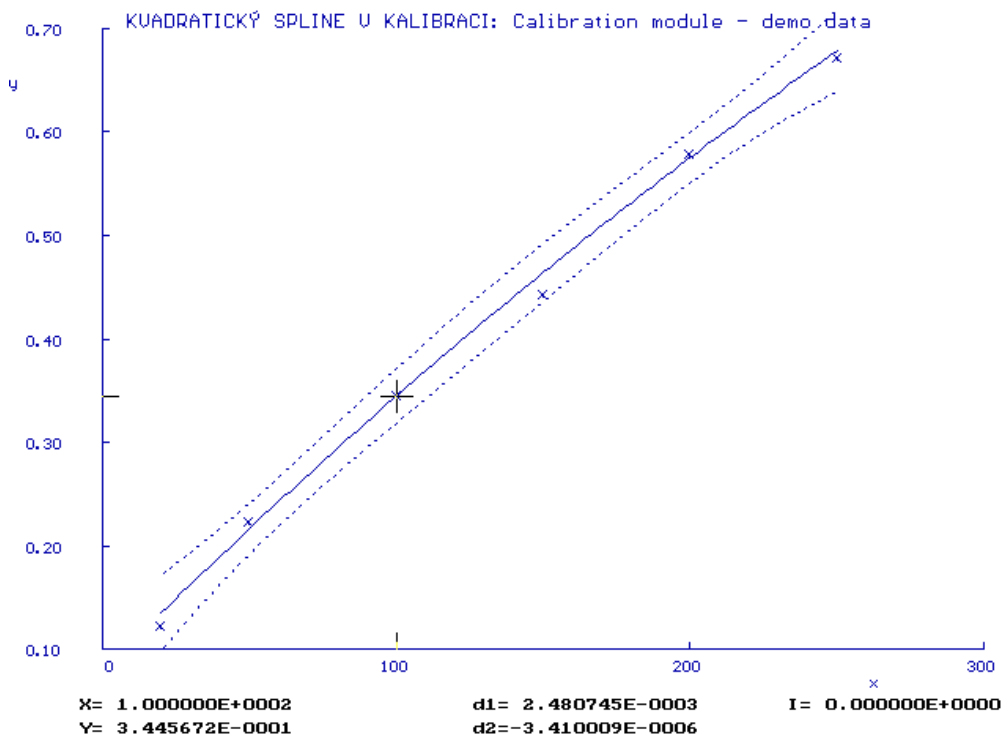
Tabulka 3

Kal. bod	Koncentrace	Absorbance
číslo	log(KTJ/ml)	h
1	4,36	0
2	5,32	2
3	6,14	4
4	6,96	6
5	7,62	8
6	8,06	10

3.3. Program

ADSTAT – kalibrace

3.4. Řešení

Obr. 12: Kalibrační model

KALIBRACE

Kvadratický spline

Název: Calibration module - demo data

V S T U P

(1) PODMÍNKY

Počet bodů, n : 6
Počet uzlů, m : 0
Strategie výběru uzlů : Konstantní uzlové, intervaly
Jméno výstupního souboru : PROT.TXT

(2) HODNOTY UZLU:

a : 2.0000E+01 b : 2.5000E+02

(3) VSTUPNÍ DATA:

	1	2	3	4	5	6
x	2.0000E+01	5.0000E+01	1.0000E+02	1.5000E+02	2.0000E+02	2.5000E+02
y	1.2681E-01	2.2770E-01	3.5018E-01	4.4834E-01	5.8360E-01	6.7765E-01

V Ý S T U P

(1) PARAMETRY KALIBRACE:

Koeficienty rovnice : $f[i]*x^2+g[i]*x+h[i]$ pro $k[i-1] < x \leq k[i]$

k[i]	f[i]	g[i]	h[i]
2.5000E+02	-1.7050E-06	2.8217E-03	7.9443E-02

(2) ANALÝZA REZIDUÍ:

Bod	Měřená hodnota	Predikovaná hodnota	Absolutní reziduum	Relativní reziduum
i	yexp[i]	yvyp[i]	e[i]	er[i]
1	1.2681E-01	1.3520E-01	8.3855E-03	6.2025E+00
2	2.2770E-01	2.1627E-01	-1.1433E-02	-5.2863E+00
3	3.5018E-01	3.4457E-01	-5.6128E-03	-1.6290E+00
4	4.4834E-01	4.6434E-01	1.6002E-02	3.4461E+00
5	5.8360E-01	5.7559E-01	-8.0084E-03	-1.3913E+00
6	6.7765E-01	6.7832E-01	6.6635E-04	9.8236E-02

Reziduální součet čtverců, RSC : 5.5316E-04
Průměr absolutních hodnot residuí, Me : 8.3513E-03
Průměr relativních residuí, Mer[%] : 3.009
Odhad reziduálního rozptylu, $s^2(e)$: 1.8439E-04
Odhad směrodatné, odchylky residuí, s(e) : 1.3579E-02

(3) ANALÝZA DERIVACÍ A INTEGRÁLU

Bod	Predikovaná hodnota	První derivace	Druhá derivace	Integrál
i	Yvyp[i]	der1[i]	der2[i]	int[i]
1	1.3520E-01	2.7535E-03	-3.4100E-06	0.0000E+00
2	2.1627E-01	2.6512E-03	-3.4100E-06	5.2796E+00
3	3.4457E-01	2.4807E-03	-3.4100E-06	1.9336E+01
4	4.6434E-01	2.3102E-03	-3.4100E-06	3.9594E+01
5	5.7559E-01	2.1397E-03	-3.4100E-06	6.5628E+01
6	6.7832E-01	1.9692E-03	-3.4100E-06	9.7011E+01

(4) KALIBRAČNÍ MEZE:

Kritická úroveň, yc: 1.300094E-01 xc: 1.811877E+01
Limita detekce, yd: 1.614002E-01 xd: 2.957345E+01

(4) KALIBRAČNÍ TABULKA:

Měřená hodnota	Inverzní odhad	Konfidenční interval	
		dolní mez	horní mez
yexp[i]	xvyp[i]	Llxvyp[i]	Luxvyp[i]
1.268100E-01	1.696036E+01	-1.589361E+00	2.857452E+01
2.186167E-01	5.088662E+01	4.077731E+01	5.979149E+01
3.104233E-01	8.636424E+01	7.701280E+01	9.665440E+01
4.022300E-01	1.236279E+02	1.123186E+02	1.355370E+02
4.940366E-01	1.629778E+02	1.507504E+02	1.746147E+02
5.858433E-01	2.048095E+02	1.932491E+02	2.173276E+02

3.5. Závěr

Bylo provedeno vyhlazení kalibrační křivky pomocí kvadratického splinu. Žádný z kalibračních bodů neleží mimo konfidenční interval a analýza reziduí ukazuje na kvalitně proložený model.